Στήν ὑπόθεση 111/80

πού ἔχει ὡς ἀντικείμενο αἴτηση τοῦ Tribunal du travail τῆς Mons πρός τό Δικαστήριο, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, μέ τήν ὁποία ζητεῖται ἡ ἔκδοση στό πλαίσιο τῆς δίκης πού ἐκκρεμεῖ ἐνώπιον τοῦ ἐν λόγω δικαστηρίου μεταξύ

PIETRO FANARA

καί

INSTITUT NATIONAL D'ASSURANCE MALADIE-INVALIDITÉ

προδικαστικῆς ἀποφάσεως περί τῆς ἑρμηνείας τῶν κοινοτικῶν κανόνων πού ἐφαρμόζονται στόν τομέα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρῶτο τμῆμα)

συγκείμενο ἀπό τούς T. Koopmans, πρόεδρο τμήματος, A. O'Keeffe καί G. Bosco, δικαστές,

γενικός εἰσαγγελεύς: J.-P. Warner
γραμματεύς: H. Gentin, εἰσηγητής δικαστής

ἐκδίδει τήν ἀκόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως, ἡ ἐξέλιξη τῆς διαδικασίας καί οἱ παρατηρήσεις πού ὑποβλήθηκαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Πρωτοκόλλου περί τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῆς ΕΟΚ συνοψίζονται ὡς ἀκολούθως:

I — Πραγματικά περιστατικά καί ἔγγραφη διαδικασία

Τά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως καί τό προδικαστικό ἐρώτημα

Ὁ Fanara, ἰταλικῆς ἰθαγένειας προσφεύγων στήν κύρια ὑπόθεση καί διαμένων στό Βέλγιο, συμπλήρωσε δώδεκα ἔτη ἀσφαλίσεως στό Βέλγιο, τρία ἔτη στήν Ἰταλία καί ἕξι μῆνες στή Γερμανία. Ἀπό τίς 7 Ὀκτωβρίου 1975 κατέστη ἀνίκανος πρός ἐργασία καί κρίθηκε ἀνάπηρος ἀπό 7 Ὀκτωβρίου 1976.

Ὁ Fanara πληροῦσε τούς ἀπαιτουμένους ὅρους γιά νά δύναται νά ἀξιώσει τή χορήγηση παροχῶν ἀναπηρίας. Ἀπό τήν 1η Νοεμβρίου 1976 μέχρι τήν 28η Φεβρουαρίου 1979, ὁ Fanara εἰσέπραξε πλήρεις βελγικές ἀποζημιώσεις ἀναπηρίας πού τοῦ χορηγήθηκαν προσωρινά ἐνόψει συντονισμένης ἐκκαθαρίσεως τῶν παροχῶν, τῶν

όφειλόμενων έντός τοῦ πλαισίου τῶν κανονισμῶν 1408/71 καί 574/72. Ἡ Γερμανία ἔλαβε ἀπορριπτική ἀπόφαση γιά τό λόγο ὅτι ὁ ἐνδιαφερόμενος εἶχε συμπληρώσει στό ἔδαφός της διάστημα μικρότερο τοῦ ἑνός ἔτους ἀσφαλίσεως (ἄρθρο 48 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71). Ἡ Ἰταλία χορήγησε στόν Fanara μιά pro rata σύνταξη ἀναπηρίας ἀπό 1ης Νοεμβρίου 1976. Ἡ ἀπόφαση κοινοποιήθηκε στόν ἐνδιαφερόμενο στίς 16 Μαρτίου 1979.

Τό INAMI ἀρνήθηκε νά καταβάλει τή διαφορά αὐτή στόν ἐνδιαφερόμενο, στηριχθέν, πρῶτον, στό γεγονός ὅτι ἡ Ἰταλία δέν εἶχε καταβάλει στό Βέλγιο τό σύνολο τῶν καθυστερούμενων ποσῶν πού ἀντιστοιχοῦσαν στήν περίοδο κατά τήν ὁποία τό Βέλγιο εἶχε προβεῖ σέ προσωρινές πληρωμές καί, δεύτερον, στό ἄρθρο 24 παράγραφος 2 τοῦ arrêté royal τῆς 4ης Νοεμβρίου 1963 (ὅπως συμπληρώθηκε ἀπό τό ἄρθρο 2 τοῦ arrêté royal 19 τῆς 14ης Δεκεμβρίου 1978), τό ὁποῖο ὁρίζει:

Ὅσον ἀφορᾶ τό ποσό τῶν βελγικῶν παροχῶν, ὁ Fanara πληροῦσε τίς προϋποθέσεις πού προβλέπονται ἀπό τή βελγική νομοθεσία γιά νά τύχει πλήρους συντάξεως δυνάμει μόνο τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου, χωρίς συνυπολογισμό. Τό ποσό τῆς συντάξεως αὐτῆς μειώθηκε κατά τό ποσό τῆς ἰταλικῆς παροχῆς, κατόπιν συνδυασμένης ἐφαρμογῆς τῶν ἐθνικῶν κανόνων περί μή σωρεύσεως (ἄρθρο 70 παράγραφος 2 τοῦ νόμου τῆς 9ης Αὐγούστου 1963) καί τῶν κανόνων περί μή σωρεύσεως πού προβλέπονται στό ἄρθρο 12 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71.

«Ὅταν τά καθυστερούμενα ποσά πού λήφθηκαν ἀπό ἀλλοδαπό φορέα, μετατρεπόμενα σέ βελγικό νόμισμα, ὑπερβαίνουν τό ποσό τῶν προκαταβολῶν ἤ ἀποζημιώσεων πού ἔχουν καταβληθεῖ προσωρινῶς, ἡ διαφορά δέν καταβάλλεται ὅταν ὀφείλεται εἴτε στή διαφορά τῶν ἀντίστοιχων τιμῶν συναλλάγματος, πού ἐφαρμόσθηκαν γιά τόν ὑπολογισμό τῶν ὀφειλόμενων ἀπό τόν ἀλλοδαπό φορέα ποσῶν καί γιά τήν πραγματοποίηση τῆς σέ ἀλλοδαπό νόμισμα ἐκφρασμένης ἀξίας, εἴτε στή συγκυριακή προσαρμογή τῶν ἀποζημιώσεων.»

Ὅσο γιά τίς ἀποζημιώσεις πού καταβλήθηκαν στόν Fanara προσωρινῶς, τό Institut national d'assurance maladie-invalidité διαπίστωσε ὅτι ποσό 19 627 FB εἶχε καταβληθεῖ ἀχρεωστήτως. Τό ποσό αὐτό ἔπρεπε νά ἀνακτηθεῖ ἀπό τίς πληρωμές τῶν καθυστερούμενων ποσῶν τῆς ἰταλικῆς συντάξεως σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 111 τοῦ κανονισμοῦ 574/72. Τό Δεκέμβριο 1978, τό Istituto Previdenza Sociale (INPS) κατέβαλε στό INAMI ποσό 846 865 λιρετῶν, πού ἀντιπροσώπευε τήν ὀφειλόμενη στόν ἐνδιαφερόμενο σύνταξη ἀναπηρίας γιά τήν περίοδο ἀπό 1 Νοεμβρίου 1976 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1978. Κατόπιν μετατροπῆς του σέ βελγικά φράγκα, τό ποσό αὐτό ἀντιστοιχοῦσε σέ 29 538 FB. Ὑπῆρχε ἐπομένως ἕνα ὑπόλοιπο 9 911 FB, ἐν σχέσει πρός τό ποσό πού ἔπρεπε νά ἀνακτηθεῖ.

Ὁ Fanara ἀμφισβητεῖ τήν ἄρνηση τοῦ INAMI ἐνώπιον τοῦ Tribunal du travail τῆς Mons, τό ὁποῖο ἀποφάσισε νά ζητήσει ἀπό τό Δικαστήριο τήν ἔκδοση προδικαστικῆς ἀποφάσεως ἐπί τοῦ ἀκόλουθου ἐρωτήματος:

«Οἱ διατάξεις τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου καί ἰδίως τό ἄρθρο 51 τῆς συνθήκης τῆς Ρώμης, τά ἄρθρα 46 καί 51 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, 107 καί 111 τοῦ κανονισμοῦ 574/72, ἀφήνουν στά Κράτη μέλη, καί, ἄν ναί, μέχρι ποίου σημείου τήν ἐξουσία νά ἀποφασίζουν, δι' ἐσωτερικῶν κανόνων, νά μήν καταβάλλουν, σέ περιπτώσεις ὅπως ἡ παρούσα, τή διαφορά πού προκύπτει ἀπό τό γεγονός ὅτι τά καθυστερημένα ποσά, πού λαμβάνονται ἀπό ἀλλοδαπό φορέα, ὅταν μετατραποῦν στό ἐθνικό νόμισμα,

ὑπερβαίνουν τό ποσό τῶν προκαταβολικῶν πληρωμῶν ἤ ἀποζημιώσεων πού ἔχουν καταβληθεῖ προσωρινῶς, ἄν ἡ διαφορά ὀφείλεται εἴτε σέ διαφορά τῶν ἀντίστοιχων τιμῶν συναλλάγματος οἱ ὁποῖες ἐφαρμόζονται πρός ὑπολογισμό τῶν ποσῶν πού ὀφείλει ὁ ἀλλοδαπός φορέας καί πρός διαπίστωση τῆς ἀξίας πού ἐκφράζεται σέ ἀλλοδαπό νόμισμα εἴτε στή συγκυριακή ἀναπροσαρμογή τῶν ἀποζημιώσεων;»

Ἡ διάταξη περί παραπομπῆς πρωτοκολλήθηκε στή γραμματεία τοῦ Δικαστηρίου στίς 15 Ἀπριλίου 1980. Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 20 τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῆς ΕΟΚ, γραπτές παρατηρήσεις ὑπέβαλαν ὁ Pietro Fanara, ὁ Daniel Rossini, διευθυντής τῆς κοινωνικῆς ὑπηρεσίας «Patronato ACLI», τό Institut national d'assurance maladie-invalidité, ὁ Wattier, δικηγόρος Mons καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπούμενη ἀπό τό νομικό της σύμβουλο, Jean Amphoux.

Κατόπιν ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητῆ δικαστῆ καί ἀφοῦ ἄκουσε τό γενικό εἰσαγγελέα, τό Δικαστήριο ἀποφάσισε τήν ἔναρξη τῆς προφορικῆς διαδικασίας, χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή ἀποδείξεων, καί τήν ἀνάθεση τῆς ὑποθέσεως στό πρῶτο τμῆμα.

II — Παρατηρήσεις πού ὑποβλήθηκαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου

Ὁ Fanara παρατηρεῖ τή διαφορά πού τό φέρει ἀντιμέτωπο μέ τό Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI), ἡ ὁποία θέτει ἕνα πρόβλημα πού ἀποτελεῖται ἀπό τρία μέρη:

— τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 51 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71·

— τίς τιμές μετατροπῆς τῶν νομισμάτων κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 107 τοῦ κανονισμοῦ 574/72·

— τό ζήτημα ἄν συμβιβάζεται τό ἄρθρο 241 τοῦ arrêté royal τῆς 4ης Νοεμβρίου 1963 μέ τούς κοινοτικούς κανόνες ὑπολογισμοῦ καί ἐκκαθαρίσεως τῶν συντάξεων.

Τό ἄρθρο 51 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 ὁρίζει ὅτι:

«Ἄν, λόγω τῆς αὐξήσεως τοῦ κόστους ζωῆς, τῆς διακυμάνσεως τοῦ ὕψους τῶν μισθῶν ἤ ἄλλων λόγων προσαρμογῆς, τροποποιηθοῦν οἱ παροχές τῶν ἐνδιαφερόμενων κρατῶν κατά ἕνα καθορισμένο ποσοστό ἤ ποσό, τό ποσοστό ἤ ποσό αὐτό πρέπει νά ἐφαρμοσθεῖ ἀπευθείας στίς παροχές πού καθορίστηκαν σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46, χωρίς νά χρειάζεται νέος ὑπολογισμός κατά τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ.»

Τό ἄρθρο 51 ρυθμίζει τή σταθεροποίηση τῶν παροχῶν πού καθορίζονται σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 46. Τό ἄρθρο 46 ἀναφέρει τίς παροχές πού εἶναι ἐκκαθαρισμένες ὑπό αὐτόνομο καθεστώς, χωρίς τήν παρέμβαση τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου καί τίς παροχές, τό δικαίωμα πρός τίς ὁποῖες κτᾶται κατά τό κοινοτικό δίκαιο. Ὁ Fanara πληροῖ τούς ὅρους πού προβλέπονται ἀπό τή βελγική νομοθεσία, γιά νά τύχει πλήρους συντάξεως δυνάμει μόνου τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου, χωρίς συνυπολογισμό. Τό ποσό τῆς συντάξεως αὐτῆς μειώθηκε κατά τό ποσό τῆς ἰταλικῆς συντάξεως, κατόπιν ἐφαρμογῆς τῶν ἐθνικῶν κανόνων περί μή σωρεύσεως.

Ἡ βελγική παροχή, ὑπολογιζομένη κατ' αὐτό τόν τρόπο τήν 1η Νοεμβρίου 1976, ἔπρεπε νά προσδιορισθεῖ ἀνεξάρτητα ἀπό τήν ἰταλική σύνταξη. Κατά συνέπεια, ὁ βελγικός φορεύς δικαιοῦνταν νά κρατήσει ἀπό τά καθυστερούμενα ποσά τῆς ἰταλικῆς συντάξεως μόνο τό ποσό πού ἀντιστοιχοῦσε στίς ἡμέρες πού περιλαμβάνονταν στήν περίοδο κατά τήν ὁποία κατέβαλε προκαταβολικές πληρωμές ἐπί προσωρινῆς

βάσεως. Ἡ διαφορά μεταξύ τοῦ ἀνωτέρω ποσοῦ καί τοῦ ποσοῦ πού κατέβαλε τό INPS πρέπει νά καταβληθεῖ στόν ἐνδιαφερόμενο.

Ὁ Fanara προβάλλει ὅτι τό ποσό τῶν πρός ἀνάκτηση προκαταβολῶν, πού ὑπολογίσθηκε ἀπό τήν καθ' ἧς τῆς κύριας ὑποθέσεως σέ 19 627 FB δέν εἶναι τελείως ἀκριβές, καθόσον ἀντιστοιχεῖ σέ κράτηση 29,92 FB ἐπί τῆς βελγικῆς παροχῆς ἀντί 25,27 FB.

Κατά τήν ἀπόφαση 101 πού ἔλαβε ἡ διοικητική Ἐπιτροπή τῆς ΕΟΚ γιά τήν κοινωνική ἀσφάλιση τῶν διακινούμενων ἐργαζομένων, στίς 29 Μαΐου 1975, ἡ ἡμερομηνία πού πρέπει νά λαμβάνεται ὑπόψη γιά τόν προσδιορισμό τῆς τιμῆς μετατροπῆς τῶν νομισμάτων εἶναι ἐκείνη ἀπό τήν ὁποία οἱ ἀνωτέρω διατάξεις ἰσχύουν γιά τόν ἐνδιαφερόμενο.

Ὁ Fanara παρατηρεῖ ὅτι, δεδομένου, ἐντούτοις, τοῦ μεγάλου χρονικοῦ διαστήματος πού μεσολαβεῖ μεταξύ τῆς ἡμερομηνίας ἐνάρξεως τῶν συντάξεων καί τῆς ἡμερομηνίας κατά τήν ὁποία γίνονται οἱ τελευταῖες πράξεις ὑπολογισμοῦ καί ἐκκαθαρίσεως, εἶναι πιό λογικό νά ληφθεῖ ὑπόψη ἡ τιμή μετατροπῆς νομισμάτων πού ἴσχυε κατά τό χρόνο τῶν τελευταίων πράξεων ἐκκαθαρίσεως.

Ἐπομένως, ἡ οἰκονομική τακτοποίηση τῶν φακέλων ἔπρεπε νά γίνει, τουλάχιστον γιά τήν περίοδο πού ἀφοροῦν τά καθυστερούμενα ποσά συντάξεως πού καταβάλλει ἕνας φορέας σέ ἄλλο φορέα, βάσει τῆς τιμῆς συναλλάγματος πού ἐφαρμόσθηκε γιά τή μετατροπή τῶν ἴδιων αὐτῶν καθυστερούμενων ποσῶν. Ἕνα τέτοιο σύστημα ἐπιτρέπει τήν ὀρθή ἐφαρμογή τῶν κανόνων περί μή σωρεύσεως καί τήν ἀφαίρεση, ἀπό τήν ὑποκείμενη σέ μείωση σύνταξη, τοῦ ποσοῦ τῆς παροχῆς πού κατέβαλε πράγματι ὁ ἄλλος φορέας. Μέ τή λύση αὐτή ἀποφεύγεται ἡ δημιουργία ἀχρεωστήτου εἰς βάρος τοῦ ἐνδιαφερομένου, στήν περίπτωση πού ἡ τιμή συναλλάγματος ἀποδεικνύεται δυσμενής λόγω τῆς ὑποτιμήσεως ὁρισμένων νομισμάτων.

Ὁ Fanara θεωρεῖ ὅτι τό ἄρθρο 241 τοῦ arrêté royal τῆς 4ης Νοεμβρίου 1963 δέ συμβιβάζεται μέ τούς κανονισμούς 1408/71 καί 574/72, στό θέμα τοῦ ὑπολογισμοῦ καί τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν συντάξεων, διότι ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νά στερεῖ ἀπό τόν ἐνδιαφερόμενο τό εὐεργέτημα πού προκύπτει ἀπό τίς αὐξήσεις τῆς ἰταλικῆς συντάξεως πού ἔγιναν ἀπό 1ης Νοεμβρίου 1976. Οἱ κανονισμοί ἔχουν ἐκδοθεῖ γιά νά εὐνοοῦν, ἀπό ὁρισμένες ἀπόψεις, τούς διακινούμενους ἐργαζομένους καί ὄχι γιά νά ἐπιτρέπουν στούς ἁρμόδιους φορεῖς νά ἰδιοποιοῦνται ποσά πού δέν τούς ἀνήκουν.

Ὁ Fanara παρατηρεῖ ὅτι, ἀπό τή στιγμή πού ἀποκτᾶται δικαίωμα πρός παροχή δυνάμει μόνης τῆς ἐθνικῆς νομοθεσίας, δέν εἶναι δυνατό νά ὑφίστανται οἱ ἀσφαλισμένοι τίς ἀρνητικές συνέπειες τῆς ὑποτιμήσεως τῶν νομισμάτων. Ἂν τά καθυστερούμενα ποσά πού κατέβαλε φορέας ἄλλου κράτους εἶναι κατώτερα τῶν ποσῶν πού καταβλήθηκαν ἐπί προσωρινῆς βάσεως, ἀλλά πού ὀφείλονταν δυνάμει μόνης τῆς ἐθνικῆς νομοθεσίας, δέν πρέπει νά ἀξιώνεται καμιά διαφορά ἀπό τόν ἐνδιαφερόμενο· ἡ ἐφαρμογή τῶν ἐθνικῶν κανόνων περί μή σωρεύσεως δέ δύναται, σέ καμία περίπτωση νά καταλήξει σέ μείωση, ἀπό τή σύνταξη πού ὀφείλεται ὑπό αὐτόνομο καθεστώς, ποσῶν μεγαλυτέρων ἀπό ἐκεῖνα πού εἰσέπραξε πράγματι ὁ ἐνδιαφερόμενος ἀπό ἄλλο φορέα.

Ἡ *καθ' ἧς τῆς κύριας ὑποθέσεως* παρατηρεῖ ὅτι, κατά τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 111 καί τοῦ παραρτήματος 6 τοῦ κανονισμοῦ 574/72 ἐπί τῶν βελγοϊταλικῶν ἰδίως σχέσεων, συχνά συμβαίνει ὥστε ἡ ἀξία σέ βελγικά φράγκα τῶν ἰταλικῶν καθυστερούμενων ποσῶν πού καταβάλλονται στό INPS νά εἶναι κατώτερη ἀπό τό ποσό τῶν «πρός ἀνάκτηση προκαταβολικῶν πληρωμῶν», ὁπότε ἡ διαδικασία ἀποδόσεως

πού προβλέπεται ἀπό τούς κοινοτικούς κανονισμούς ἀφήνει κάποιο ἀχρεώστητο ποσό. Οἱ διαφορές αὐτές ἀπορρέουν ἀπό δυό αἰτίες πού δύνανται νά ἐνεργοῦν ἀπό κοινοῦ ἤ χωριστά: τήν προοδευτική ὑποτίμηση τῆς ἰταλικῆς λιρέτας σέ σχέση μέ τό βελγικό φράγκο καί τό ἀποτέλεσμα τοῦ ἄρθρου 51 (1) τοῦ κανονισμοῦ 1408/71.

Κατά τόν ὑπολογισμό τῆς πράγματι ὀφειλομένης ἀπό τό Βέλγιο παροχῆς, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, τό ποσό τῆς ἰταλικῆς παροχῆς πού ἐπηρεάζει τό ποσό πού ὀφείλει τό Βέλγιο μετατράπηκε σέ FB σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 107 (1) καί (5) τοῦ κανονισμοῦ 574/72 καί τήν ἀπόφαση 101 τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς γιά τήν κοινωνική ἀσφάλιση τῶν διακινουμένων ἐργαζομένων, δηλαδή στήν τιμή συναλλάγματος πού ἰσχύει κατά τό τρίμηνο κατά τό ὁποῖο ἡ ἐκκαθάριση παράγει τά ἀποτελέσματά της γιά τόν ἐργαζόμενο, τό ὁποῖο ἀντιστοιχεῖ στήν ἡμερομηνία γενέσεως τοῦ δικαιώματος πρός παροχή ἀναπηρίας.

Ἀντιθέτως, ὅταν ὁ ἰταλικός φορέας καταβάλλει τά καθυστερούμενα ποσά του στό INAMI, οἱ κανονιστικές διατάξεις πού ἰσχύουν γιά τή μετατροπή τῶν νομισμάτων εἶναι ἐκεῖνες τοῦ ἄρθρου 107 (6) τοῦ κανονισμοῦ 574/72, εἰσπράττει δηλαδή τό INAMI τήν ἀξία σέ βελγικά φράγκα τῶν ἰταλικῶν καθυστερούμενων ποσῶν πού μετατράπηκαν στήν τιμή συναλλάγματος ἡ ὁποία ἰσχύει κατά τήν ἡμέρα τῆς καταβολῆς.

Κατά τό μέτρο πού ἡ ἰταλική λιρέτα σημειώνει ἀπό μακροῦ χρόνου τάση ὑποτιμήσεως σέ σχέση μέ τό βελγικό φράγκο καί λαμβάνοντας ὑπόψη τό χρονικό διάστημα πού μεσολαβεῖ ἀπό τή γένεση τοῦ δικαιώματος πρός παροχές, μέχρι τήν ἡμερομηνία τῆς καταβολῆς τῶν καθυστερούμενων ποσῶν, εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ καταβολή αὐτή γίνεται σέ τιμή συναλλάγματος κατώτερη ἀπό ἐκείνη τῆς ἀποφάσεως.

Τό ἄρθρο 51 συνεπάγεται ὅτι οἱ παροχές πού προσδιορίζονται ἀπό τούς ἁρμόδιους φορεῖς κατά τήν ἡμερομηνία γενέσεως τοῦ δικαιώματος προσαρμόζονται ἐκ τῶν ὑστέρων χωριστά στή συγκυρία τῆς ὀφειλέτιδος χώρας, χωρίς οἱ μεταβολές μιᾶς παροχῆς νά ἐπηρεάζουν τήν ἄλλη.

Ἐπομένως, ἀπό τό ἄρθρο 51 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 προκύπτει ὅτι οἱ παροχές πού καταβάλλει καθένα ἀπό τά κράτη ἐξελίσσονται κατά τρόπο πολύ διάφορο, ἀφοῦ οἱ συγκυριακές προσαρμογές γίνονται σέ διαφορετικούς χρόνους, κατά διαφορετική περιοδικότητα, καί σέ συνάρτηση μέ ἀνόμοιες συγκυρίες.

Οἱ συνέπειες τοῦ ἄρθρου 51 ἐκδηλώνονται ὑπό διάφορες ἐκδοχές:

— ἄν ἡ ἀλλοδαπή παροχή αὐξάνεται μέ βραδύτερο ρυθμό ἀπό τή βελγική παροχή, τά καθυστερούμενα ποσά εἶναι κατώτερα ἀπό τά προκαταβληθέντα·

— στήν ἀντίθετη περίπτωση, τά καθυστερούμενα ποσά εἶναι ὑψηλότερα τῶν προκαταβληθέντων.

Τό ἄρθρο 51 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 δέν ἀρκεῖ, κατ' ἀνάγκη, γιά τήν πλήρη ἀντιστάθμιση τῶν νομισματικῶν ὑποτιμήσεων, τουναντίον μάλιστα δύναται νά ἔχει ἀποτέλεσμα ἀντίθετο πρός τό ἐπιδιωκόμενο, λόγω τῆς ἐλλείψεως ἁρμονίας τῶν ἐθνικῶν νομοθεσιῶν στό θέμα τῶν συγκυριακῶν προσαρμογῶν.

Ἐπομένως, ἡ νομισματική ὑποτίμηση παραμένει γιά τό διακινούμενο ἐργαζόμενο κίνδυνος μειώσεως τῶν εἰσοδημάτων του καί γιά τούς φορεῖς πηγή δυσχερειῶν, στό πλαίσιο τῶν οἰκονομικῶν τακτοποιήσεων γιά τίς ὁποῖες πρόκειται στήν παρούσα περίπτωση.

Φαίνεται ὅτι σ' αὐτούς τούς κινδύνους καί στά προβλήματα αὐτά οὔτε δόθηκε οὔτε

ἐπιζητήθηκε λύση σέ κοινοτικό ἐπίπεδο. Ἑπομένως, τό Βέλγιο ἐπιζήτησε λύση στό ἐθνικό ἐπίπεδο, μέ τήν προσθήκη τοῦ ἄρθρου 241 στό arrêté royal τῆς 4ης Νοεμβρίου 1963. Τό ἄρθρο 2 τῆς διατάξεως αὐτῆς ἀφορᾶ τήν περίπτωση τοῦ Fanara.

Τό INAMI προβάλλει ὅτι τά προβλήματα γιά τά ὁποῖα πρόκειται στή συγκεκριμένη περίπτωση καί τά ὁποῖα ἀπορρέουν ἀπό τίς νομισματικές καί συγκυριακές ἀνισότητες τῶν Κρατῶν μελῶν δέν βρίσκουν λύση στούς κανόνες συντονισμοῦ πού θεσπίζουν οἱ κανονισμοί καί ὅτι καμία ἐνέργεια δέν ἔγινε, στό κοινοτικό ἐπίπεδο, γιά τήν ἐπίλυσή τους. Κατά συνέπεια, μιά παρέμβαση τῆς ἐθνικῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας πού ἀποβλέπει στή ρύθμιση τοῦ θέματος τῆς ἀνακτήσεως τῶν προσωρινῶν καταβολῶν δέν ἀντιβαίνει στούς κανονισμούς ἤ στή συνθήκη τῆς Ρώμης.

Ἡ *Ἐπιτροπή* προβάλλει, μέ τίς παρατηρήσεις της, ὅτι οἱ κοινοτικοί κανόνες ἀφήνουν στήν ἐσωτερική νομοθεσία τῶν Κρατῶν μελῶν τήν ἁρμοδιότητα πρός προσδιορισμό τῶν ὅρων καί τρόπων ἀναζητήσεως τῶν ἀχρεωστήτων ἀπό τούς φορεῖς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Οἱ μόνες κοινοτικές διατάξεις πού ὑπάρχουν στό θέμα αὐτό εἶναι ἐκεῖνες τοῦ ἄρθρου 111 τοῦ κανονισμοῦ 574/72, πού ἀφοροῦν τή συνδρομή πού ἐνδεχομένως ὀφείλουν νά παρέχουν ὁ ἕνας στόν ἄλλο οἱ φορεῖς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τῶν διαφόρων Κρατῶν μελῶν πρός τό σκοπό τῆς ἐν λόγω ἀνακτήσεως.

Ὑπάρχει βεβαίως ὅριο στήν ἁρμοδιότητα αὐτή τῶν κρατῶν νά ρυθμίζουν τήν ἀνάκτηση τῶν καθ' ὑπέρβαση εἰσπραχθέντων. Ἕνας φορεύς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως δέ δύναται, ὑπό τό πρόσχημα τῆς ἀναζητήσεως ἀχρεώστητου, νά στερήσει τόν ἐνδιαφερόμενο ἀπό τήν ἀπόλαυση τῶν δικαιωμάτων πού ἔχει ἀποκτήσει δυνάμει τῆς νομοθεσίας ἄλλου Κράτους μέλους ἤ τά ὁποῖα πρέπει νά τοῦ ἀναγνωρισθοῦν κατ' ἐφαρμογή τῶν κοινοτικῶν κανόνων. Ἂν παραφραστοῦν οἱ ὅροι πού χρησιμοποιοῦνται στό ἄρθρο 111 παράγραφος 1 ἤ 2 τοῦ κανονισμοῦ 574/72, ἡ ἀνάκτηση ἀχρεωστήτου, γιά νά γίνει δεκτή προϋποθέτει ὅτι ὁ συγκεκριμένος φορέας κατέβαλε στό δικαιοῦχο ποσό πού ὑπερβαίνει ἐκεῖνο τό ὁποῖο δικαιοῦται.

Τά ὅρια πού ἀπορρέουν ἀπό τίς κοινοτικές διατάξεις ἀφοροῦν τόν προσδιορισμό τοῦ ἀχρεώστητου, τό ὁποῖο ἐνδέχεται νά ἀποτελέσει ἀντικείμενο ἀνακτήσεως. Τό ἄρθρο 45 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 574/72 ὁρίζει:

«Ἂν ὁ φορέας ἐξετάσεως διαπιστώσει ὅτι ὁ αἰτῶν δικαιοῦται παροχῶν κατά τή νομοθεσία τήν ὁποία ἐφαρμόζει, χωρίς νά εἶναι ἀναγκαῖο νά ληφθοῦν ὑπόψη περίοδοι ἀσφαλίσεως ἤ διαμονῆς πού πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα μέ τή νομοθεσία ἄλλων Κρατῶν μελῶν, καταβάλλει ἀμέσως τίς παροχές αὐτές προσωρινά.»

Σέ περίπτωση ὅπως ἡ συγκεκριμένη, ὅπου ὁ ἐνδιαφερόμενος μποροῦσε ν' ἀξιώσει τή χορήγηση συντάξεως ἀναπηρίας δυνάμει τῆς νομοθεσίας δύο Κρατῶν μελῶν, τοῦ Βελγίου καί τῆς Ἰταλίας, τό ἀχρεώστητο συνίσταται στή διαφορά μεταξύ τῶν πλήρων βελγικῶν ἀποζημιώσεων ἀναπηρίας πού τό INAMI κατέβαλε στόν ἐνδιαφερόμενο ἀπό τῆς γενέσεως τοῦ πρός σύνταξη δικαιώματός του, ἐν ἀναμονῇ τῆς ὁριστικῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν δικαιωμάτων του καί τῶν παροχῶν πού καθορίσθηκαν εἰς βάρος τοῦ βελγικοῦ φορέα κατά τή συντονισμένη ἐκκαθάριση τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐνδιαφερόμενου, σύμφωνα μέ τά ἄρθρα 45 καί 46 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71.

Ὅσον ἀφορᾶ τήν τιμή συναλλάγματος τῶν παροχῶν, ἡ Ἐπιτροπή προβάλλει ὅτι, ὅπως προκύπτει ἀπό τήν ἀπόφαση 101 τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Εὐρωπαϊκῶν

Κοινοτήτων γιά τήν κοινωνική άσφάλιση τῶν διακινούμενων έργαζομένων καί άπό τό ἄρθρο 51 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, έκτός τῆς περιπτώσεως τροποποιήσεως τοῦ τρόπου καθορισμοῦ ἤ τῶν κανόνων ὑπολογισμοῦ τῶν παροχῶν, ὁ προσδιορισμός τῶν παροχῶν πού ὀφείλονται στόν ἐνδιαφερόμενο άπό τούς φορεῖς διαφόρων Κρατῶν μελῶν, σύμφωνα μέ τούς κανόνες τοῦ ἄρθρου 46, γίνεται μιά γιά πάντα. Καθεμιά άπό τίς ἐθνικές παροχές, ἀφοῦ ἐκκαθαρισθεῖ κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ, ἀκολουθεῖ τό δικό της καθεστώς ὅσον ἀφορᾶ τίς συγκυριακές προσαρμογές πού προβλέπει ἡ νομοθεσία, δυνάμει τῆς ὁποίας χορηγεῖται. Ἐπομένως, οἱ συγκυριακές αὐξήσεις τῶν παροχῶν πού ὀφείλονται κατά τή νομοθεσία ἑνός Κράτους μέλους δέ δύνανται νά ἐπηρεάσουν τό ποσό τῶν παροχῶν πού ὀφείλουν οἱ φορεῖς ἄλλων Κρατῶν μελῶν.

Ἡ Ἐπιτροπή παρατηρεῖ ὅτι, κατά τό μέρος πού, στή συγκεκριμένη περίπτωση, ὁ ἐνδιαφερόμενος ὠφελήθηκε, κατά τίς προσωρινές καταβολές τῶν πλήρων βελγικῶν ἀποζημιώσεων ἀναπηρίας, άπό τίς συγκυριακές προσαρμογές πού ἐφαρμόσθηκαν, δυνάμει τῶν βελγικῶν κανόνων, στίς ἀποζημιώσεις αὐτές άπό τήν ἡμερομηνία τῆς γενέσεως τοῦ δικαιώματος πρός παροχές, τό INAMI δύναται νά λάβει ὑπόψη, γιά τόν προσδιορισμό τοῦ ποσοῦ πού καταβλήθηκε καθ' ὑπέρβαση στό δικαιοῦχο, τίς προσαρμογές αὐτές, καθώς καί ἐκεῖνες οἱ ὁποῖες πρέπει νά ἐπηρεάσουν τό μέρος ἐκεῖνο τῶν παροχῶν πού πρέπει νά παραμείνουν εἰς βάρος του κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71. Ἀντιστρόφως, οἱ συγκυριακές αὐξήσεις, άπό τίς ὁποῖες ἡ ἀναλογία τῆς ἰταλικῆς συντάξεως μπόρεσε νά ἀποτελέσει τό ἀντικείμενο άπό τήν καθοριστική γιά τόν ὑπολογισμό ἡμερομηνία, δέ δύνανται νά ἔχουν ἐπίπτωση στόν προσδιορισμό τοῦ ἀχρεωστήτου. Δέ δύνανται νά μειωθοῦν κατά τό ποσό τῶν βελγικῶν ἀποζημιώσεων.

Τό ποσό πού καταβλήθηκε καθ' ὑπέρβαση άπό τό φορέα, ὅπως προσδιορίζεται σύμφωνα μέ τούς ἀνωτέρω κανόνες, ἀποτελεῖ τό ὅριο τῶν ποσῶν πού εἶναι δυνατό ν' ἀνακτηθοῦν.

Ἀπό τή στιγμή πού ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ φορέας Κράτους μέλους κατέβαλε σέ δικαιοῦχο παροχῶν ποσό πού ὑπερβαίνει ἐκεῖνο τό ὁποῖο δικαιοῦται, τό δέ ποσό πού καταβλήθηκε καθ' ὑπέρβαση εἶναι ἀριθμητικά προσδιορισμένο, ὑπάρχουν διάφορες δυνατότητες ὡς πρός τόν τρόπο κατά τόν ὁποῖο δύναται νά γίνει ἡ ἀνάκτηση.

Ὁ φορέας δύναται, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, νά ζητήσει ἀπευθείας άπό τόν ἐνδιαφερόμενο τήν ἐπιστροφή τοῦ καθ' ὑπέρβαση εἰσπραχθέντος, στήν περίπτωση πού ὁ τελευταῖος δέχεται ἀπευθείας άπό τό φορέα ὀφειλέτη ἄλλου Κράτους μέλους τήν καταβολή τῶν παροχῶν πού ὀφείλει ὁ φορέας αὐτός.

Ὁ φορέας δύναται ἐπίσης νά καταφύγει στό μηχανισμό τῆς ἀρωγῆς πού θεσπίζει τό ἄρθρο 111 τοῦ κανονισμοῦ 574/72. Ὅταν ἐφαρμόζεται ἡ διάταξη αὐτή ὁ δικαιοῦχος δέν παρεμβαίνει ἀπευθείας στίς ἐνέργειες ἀνακτήσεως τοῦ ἀχρεωστήτου. Οἱ ἐνέργειες αὐτές γίνονται ἀποκλειστικά μεταξύ τοῦ φορέα δανειστοῦ καί τοῦ φορέα ὀφειλέτου.

Στήν περίπτωση τοῦ Fanara, ὁ ἰταλικός φορέας κατέβαλε στό βελγικό φορέα τό σύνολο τῶν καθυστερούμενων ποσῶν τῆς συντάξεως ἀναπηρίας, πού ὀφείλονταν στόν Fanara γιά τήν περίοδο άπό 1ης Νοεμβρίου 1976 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1978. Τό INAMI δέν εἶχε δικαίωμα νά παρακρατήσει τό ποσό αὐτό, παρά τό γεγονός ὅτι ἦταν ὑψηλότερο άπό ἐκεῖνο στό ὁποῖο εἶχε ὑπολογισθεῖ. Αὐτό τό ὑπόλοιπο δέ δύναται νά ἐξηγηθεῖ μόνο άπό τίς διακυμάνσεις τῆς τιμῆς συναλλάγματος, ἀλλά συνίσταται ἐπίσης σέ συγκυριακές αὐξή-

σεις τῆς ἰταλικῆς παροχῆς. Τό ἄρθρο 241 παράγραφος 2 τοῦ arrêté royal τῆς 4ης Νοεμβρίου 1963, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐνήργησε τό INAMI, ἀναγκάζει ἐπίσης τό φορέα αὐτόν νά κρατήσει γιά λογαριασμό του τίς συγκυριακές αὔξήσεις τῆς ἰταλικῆς συντάξεως, πράγμα πού ἔρχεται σέ ἄμεση ἀντίθεση πρός τό ἄρθρο 51 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, τό ὁποῖο ὁρίζει ὅτι τό ὄφελος τῶν ἐν λόγω αὐξήσεων παραμένει κεκτημένο γιά τόν ἐνδιαφερόμενο καί δέ δύναται νά ἔχει ἐπίπτωση στό ποσό τῶν παροχῶν πού ὀφείλουν οἱ φορεῖς ἄλλων Κρατῶν μελῶν. Ἕνα Κράτος μέλος θά μποροῦσε, βέβαια, νά ἀναλάβει τό βάρος τῶν κινδύνων στίς περιπτώσεις πού ἡ ἐξέλιξη τῆς συγκυρίας ὁδηγεῖ σέ δυσμενές γιά τόν ἐνδιαφερόμενο ἀποτέλεσμα. Ἀλλά θά ἦταν ἀπαράδεκτο νά ἀντισταθμισθεῖ τό πλεονέκτημα πού ἀναγνωρίζεται, κατ' αὐτό τόν τρόπο, σέ ὁρισμένους ἐργαζόμενους ἀπό ἕνα μειονέκτημα εἰς βάρος ἄλλων ἐργαζομένων.

Στή συγκεκριμένη περίπτωση, ἡ θέση τοῦ Βελγίου ὁδηγεῖ στήν ἐπιβάρυνση τοῦ ἐνδιαφερόμενου μέ διπλή ζημία:

— ἀφενός, αὐτό ὑφίσταται, ὅσον ἀφορᾶ τή μετατροπή τῆς ἰταλικῆς του συντάξεως σέ βελγικά φράγκα, τίς δυσμενεῖς γι' αὐτόν συνέπειες τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἰταλικοῦ νομίσματος ἀπό τήν ἡμερομηνία κατά τήν ὁποία ἀναγνωρίσθηκε ἡ ὕπαρξη τοῦ δικαιώματός του πρός τήν ἐν λόγω παροχή,

— ἀφετέρου, στερεῖται τῶν συγκυριακῶν αὐξήσεων τῆς ἰταλικῆς συντάξεως.

Τέτοιες διατάξεις ἔρχονται προδήλως σέ ἀντίθεση πρός τίς διατάξεις τῶν κοινοτικῶν κανόνων περί ἐκκαθαρίσεως παροχῶν ἀναπηρίας.

Βάσει τῶν ἀνωτέρω σκέψεων στό ἐρώτημα πού ὑπέβαλε τό Tribunal du travail τῆς Mons θά μποροῦσε, κατά τήν ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς, νά δοθεῖ ἡ ἀκόλουθη ἀπάντηση:

«Ὅταν φορέας Κράτους μέλους παρακρατεῖ, ὑπό τήν ἰδιότητά του ὡς φορέας συνδέσμου, καθυστερούμενα ποσά πού ἀντιστοιχοῦν σέ παροχές ὀφειλόμενες ἀπό φορέα ἄλλου Κράτους μέλους, γιά προσδιορισμένη περίοδο, ὁ ἐν λόγω φορέας ὑποχρεοῦται νά μεταβιβάσει στό δικαιοῦχο τήν ἀξία τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ, ἀφοῦ γίνει ἀφαίρεση, ἀνάλογα μέ τήν περίπτωση, τοῦ ποσοῦ πού ἀντιστοιχεῖ στό μέρος ἐκεῖνο τῆς παροχῆς τό ὁποῖο τοῦ εἶχε καταβληθεῖ ἐπί προσωρινῆς βάσεως καί ὑπερβαίνει τό ποσό πού τοῦ ὀφείλεται ὁριστικά, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71. Ἂν καί οἱ κοινοτικοί κανόνες δέν ἐμποδίζουν τήν ἐφαρμογή μιᾶς ἐθνικῆς διατάξεως πού ἐπιτρέπει στόν ἀνωτέρω φορέα νά παραιτηθεῖ, γιά λογαριασμό του, ἀπό τήν ἀναζήτηση ἐνδεχόμενου ἀχρεωστήτου ἀπό τό δικαιοῦχο, δέ δύναται πάντως νά καταλήξει νά παράσχει στόν ἐν λόγω φορέα τή δυνατότητα νά παρακρατήσει συγκεκριμένο ποσό πού ἀντιστοιχεῖ σέ θετικό ὑπόλοιπο καί πού πρέπει νά παραμείνει κεκτημένο γιά τόν δικαιοῦχο, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 51 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 καί τό ὁποῖο ὁ τελευταῖος θά διατηροῦσε, ἐν πάση περιπτώσει, ἂν ἡ παροχή του εἶχε καταβληθεῖ ἀπευθείας, ἀντί νά καταβάλλεται ὡς καθυστερούμενα ποσά ἀπό τό φορέα ὀφειλέτη στό φορέα σύνδεσμο.»

III — Προφορική διαδικασία

Τό INAMI, ἐκπροσωπούμενο ἀπό τόν A. Wattier, δικηγόρο Mons, συνοδευόμενο ἀπό τόν De Craene, ὑπάλληλο τοῦ INAMI καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τό νομικό της σύμβουλο J. Amphoux, ἀνέπτυξαν τίς προφορικές τους παρατηρήσεις κατά τή συνεδρίαση τῆς 20ῆς Νοεμβρίου 1980.

Ὁ γενικός εἰσαγγελεύς ἀνέπτυξε τίς προτάσεις του κατά τήν συνεδρίαση τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1981.

Σκεπτικό

1 Μέ άπόφαση τῆς 3ης Ἀπριλίου 1980, πού περιῆλθε στό Δικαστήριο στίς 18 Ἀπριλίου τοῦ ἰδίου ἔτους, τό Tribunal du travail τῆς Mons ὑπέβαλε, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ἐρώτημα περί τῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 51 τῆς συνθήκης, τῶν ἄρθρων 46 καί 51 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 14ης Ἰουνίου 1971, περί ἐφαρμογῆς τῶν συστημάτων κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως στούς μισθωτούς καί τίς οἰκογένειές τους πού διακινοῦνται ἐντός τῆς Κοινότητας (ΕΕ εἰδ. ἔκδ. ἀριθ. Ν 149, τόμ. 05/001, σ. 73) καί τῶν ἄρθρων 107 καί 111 τοῦ κανονισμοῦ 574/72 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 21ης Μαρτίου 1972, περί τοῦ τρόπου ἐφαρμογῆς τοῦ ἀνωτέρω κανονισμοῦ 1408/71 (ΕΕ εἰδ. ἔκδ. ἀριθ. Ν 74, τόμ. 05/001, σ. 138).

2 Τό ἐρώτημα αὐτό ἀνέκυψε στό πλαίσιο διαφορᾶς μεταξύ τοῦ ἐνάγοντος στήν κυρία δίκη Pietro Fanara καί τοῦ Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI), βελγικοῦ φορέα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, ἐναγομένου στήν κύρια δίκη, ἡ ὁποία ἀφορᾶ τό ζήτημα ἄν συμβιβάζεται πρός τό κοινοτικό δίκαιο τό ἄρθρο 241ter τοῦ arrêté royal τῆς 4ης Νοεμβρίου 1963 περί ἐκτελέσεως τοῦ βελγικοῦ νόμου τῆς 9ης Μαΐου 1963, πού θεσπίζει καί ὀργανώνει ὑποχρεωτικό σύστημα κατά τῆς ἀσθένειας.

3 Ὁ ἐνάγων στήν κύρια δίκη, ἰταλικῆς ἰθαγένειας, διαμένων στό Βέλγιο, ἐργάσθηκε ὡς μισθωτός διαδοχικά στήν Ἰταλία καί στό Βέλγιο. Κατέστη ἀνίκανος πρός ἐργασία ἀπό 7ης Ὀκτωβρίου 1975 καί κρίθηκε ἀνάπηρος ἀπό 7ης Ὀκτωβρίου 1976. Συγκέντρωνε δέ τίς ἀπαιτούμενες προϋποθέσεις γιά νά μπορεῖ νά ἀξιώσει τή χορήγηση παροχῶν ἀναπηρίας. Οἱ βελγικοί καί ἰταλικοί φορεῖς προέβησαν στήν ἐκκαθάριση τῶν παροχῶν αὐτῶν, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 40 παράγραφος 1 καί τίς διατάξεις τοῦ τίτλου III κεφάλαιο 3 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, ἰδίως δέ τοῦ ἄρθρου του 46.

4 Ἀπό τήν 1η Νοεμβρίου 1976 μέχρι τήν 28η Φεβρουαρίου 1979, ὁ ἐνάγων στήν κυρία δίκη εἰσέπραξε πλήρεις βελγικές ἀποζημιώσεις ἀναπηρίας, πού τοῦ χορηγήθηκαν προσωρινῶς, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 45 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 574/72. Μέ ἀπόφαση πού κοινοποιήθηκε στόν ἐνδιαφερόμενο στίς 16 Μαρτίου 1979, ὁ βελγικός φορεύς ὑπολόγισε ὁριστικά τό ποσό τῆς βελγικῆς παροχῆς, ἀφαιρώντας ἀπό τήν πλήρη βελγική ἀποζημίωση πού ὀφειλόταν τήν 1η Νοεμβρίου 1976 τό ἡμερήσιο ποσό τῆς ἰταλικῆς συντάξεως πού ἀντιστοιχοῦσε στήν ἴδια αὐτή ἡμερομηνία. Γιά τόν ὑπολογισμό αὐτό τό ποσό τῆς ἰταλικῆς συ-

ντάξεως μετατράπηκε σέ 6ελγικά φράγκα, έφαρμόζοντας τήν ίσχύουσα γιά τό τέταρτο τρίμηνο τοῦ 1976 τιμή συναλλάγματος, δηλαδή 1 λιρέτα = 0,04744 6ελγικά φράγκα. Σύμφωνα μέ τήν άπόφαση καί 6άσει τοῦ ὑπολογισμοῦ αὐτοῦ, ὁ ένάγων στήν κύρια δίκη ἔλαβε προσωρινῶς γιά τήν ἀνωτέρω περίοδο τό ποσό τῶν 19 627 6ελγικῶν φράγκων, τό ὁποῖο ἔπρεπε νά ἀνακτηθεῖ ἀπό τό 6ελγικό φορέα.

5 Ὁ ἀρμόδιος ἰταλικός φορέας κατέβαλε στόν ἐναγόμενο τῆς κύριας δίκης, γιά τήν περίοδο ἀπό 1ης Νοεμβρίου 1976 μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1978, τό ποσό τῶν 846 865 λιρετῶν πού ἀντιπροσώπευε τήν ἰταλική σύνταξη ἀναπηρίας, λαμβανομένων ὑπόψη τῶν συγκυριακῶν αὐξήσεων τῆς συντάξεως αὐτῆς. Μετά τή μετατροπή του σέ 6ελγικά φράγκα στήν τιμή τῆς ἡμέρας καταβολῆς τό ποσό αὐτό ἀντιστοιχοῦσε σέ 29 538 6ελγικά φράγκα. Ὑπῆρχε λοιπόν διαφορά 9 911 6ελγικῶν φράγκων σέ σχέση μέ τό πρός ἀνάκτηση ποσό.

6 Ἡ διαφορά ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου ἀναφέρεται στήν ἀξίωση τοῦ ἐνάγοντος στήν κύρια δίκη νά τοῦ καταβληθεῖ τό ποσό αὐτό ἀπό τό 6ελγικό φορέα. Ὁ 6ελγικός φορέας, στηριζόμενος στό ἄρθρο 241ter τοῦ ἀνωτέρω arrêté royal τῆς 4ης Νοεμβρίου 1963 περί ἐκτελέσεως τοῦ 6ελγικοῦ νόμου τῆς 9ης Αὐγούστου 1963, ὅπως προστέθηκε στό ἐν λόγω arrêté royal ἀπό τό ἄρθρο 2 τοῦ arrêté royal 19 τῆς 14ης Δεκεμβρίου 1978, ἀρνήθηκε νά καταβάλει τό ὑπόλοιπο αὐτό στόν ἐνάγοντα στήν κύρια δίκη.

7 Οἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

«1. Ὅταν τά καθυστερούμενα ποσά πού λήφθηκαν ἀπό ἀλλοδαπό φορέα, μετατρεπόμενα σέ 6ελγικό νόμισμα, δέν καλύπτουν τό ποσό τῶν προκαταβολῶν ἤ ἀποζημιώσεων πού ἔχουν καταβληθεῖ προσωρινά, ἡ διαφορά δέν ἀνακτᾶται ὅταν αὐτή ὀφείλεται εἴτε στή διαφορά τῶν ἀντίστοιχων τιμῶν συναλλάγματος πού ἐφαρμόσθηκαν γιά τόν ὑπολογισμό τῶν ὀφειλόμενων ἀπό τόν ἀλλοδαπό φορέα ποσῶν καί γιά τήν πραγματοποίηση τῆς σέ ἀλλοδαπό νόμισμα ἐκφρασμένης ἀξίας εἴτε στή συγκυριακή προσαρμογή τῶν ἀποζημιώσεων.

2. Ὅταν τά καθυστερούμενα ποσά πού λήφθηκαν ἀπό ἀλλοδαπό φορέα, μετατρεπόμενα σέ 6ελγικό νόμισμα, ὑπερβαίνουν τό ποσό τῶν προκαταβολῶν ἤ ἀποζημιώσεων πού ἔχουν καταβληθεῖ προσωρινά, ἡ διαφορά δέν καταβάλλεται ὅταν ὀφείλεται εἴτε στή διαφορά τῶν ἀντίστοιχων τιμῶν συναλλάγ-

ματος, πού έφαρμόσθηκαν γιά τόν ὑπολογισμό τῶν ὀφειλόμενων ἀπό τόν ἀλλοδαπό φορέα ποσῶν καί γιά τήν πραγματοποίηση τῆς σέ ἀλλοδαπό νόμισμα ἐκφρασμένης ἀξίας εἴτε στή συγκυριακή προσαρμογή τῶν ἀποζημιώσεων.

3. Ὅταν τά καθυστερούμενα ποσά πού λήφθηκαν ἀπό ἀλλοδαπό φορέα, μετατρεπόμενα σέ βελγικό νόμισμα, ὑπερβαίνουν τό ποσό τῶν προκαταβολῶν ἤ ἀποζημιώσεων πού ἔχουν καταβληθεῖ προσωρινά καί τό καθ' ὑπέρβαση εἰσπραχθέν ποσό ὀφείλεται στά καθυστερούμενα ποσά πού ἀναφέρονται σέ περίοδο κατά τήν ὁποία οἱ ἀποζημιώσεις δέ χορηγοῦνταν προκαταβολικῶς ἤ προσωρινῶς, ἡ διαφορά καταβάλλεται στόν ἐργαζόμενο ἤ τούς κληρονόμους του ἤ ἀκόμα καί στό φορέα ὁ ὁποῖος δικαιοῦται νά τήν ἀξιώσει.»

8 Ὑπό τίς περιστάσεις αὐτές, τό ἀνωτέρω δικαστήριο ὑπέβαλε τό ἀκόλουθο προδικαστικό ἐρώτημα:

«Οἱ διατάξεις τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου καί ἰδίως τό ἄρθρο 51 τῆς συνθήκης τῆς Ρώμης, τά ἄρθρα 46 καί 51 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, καθώς καί τά ἄρθρα 107 καί 111 τοῦ κανονισμοῦ 574/72, ἀφήνουν στά Κράτη μέλη καί, ἄν ναί, μέχρι ποίου σημείου τήν ἐξουσία νά ἀποφασίζουν, δι' ἐσωτερικῶν κανόνων νά μή καταβάλλουν, σέ περιπτώσεις ὅπως ἡ παρούσα, τή διαφορά πού προκύπτει ἀπό τό γεγονός ὅτι τά καθυστερημένα ποσά, πού λαμβάνονται ἀπό ἀλλοδαπό φορέα, ὅταν μετατραποῦν στό ἐθνικό νόμισμα, ὑπερβαίνουν τό ποσό τῶν προκαταβολικῶν πληρωμῶν ἤ ἀποζημιώσεων πού ἔχουν καταβληθεῖ προσωρινῶς, ὅταν ἡ διαφορά ὀφείλεται εἴτε σέ διαφορά τῶν ἀντίστοιχων τιμῶν συναλλάγματος πού ἐφαρμόζονται πρός ὑπολογισμό τῶν ποσῶν πού ὀφείλει ὁ ἀλλοδαπός φορέας καί πρός διαπίστωση τῆς ἀξίας πού ἐκφράζεται σέ ἀλλοδαπό νόμισμα εἴτε στή συγκυριακή προσαρμογή τῶν ἀποζημιώσεων;»

9 Στή συγκεκριμένη περίπτωση, ὁ βελγικός φορέας ἀκολουθώντας τή νομολογία τοῦ Δικαστηρίου καί ἰδίως ἐκείνη τῶν ἀποφάσεων τῆς 14ης Μαρτίου 1978 (Schaap, 98/77, Rec. 1978, σ. 707) καί τῆς 16ης Μαΐου 1979 (Mura, 236/78, Rec. 1979, σ. 1819), ἔκρινε ὅτι ἡ ἐφαρμογή τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 θά εὐνοοῦσε λιγότερο τόν ἐργαζόμενο ἀπό ὅσο ἡ χορήγηση τῆς πλήρους βελγικῆς συντάξεως ἀναπηρίας, μέ τήν ἐφαρμογή τῆς ἐθνικῆς νομοθεσίας περί μή σωρεύσεως· κατά συνέπεια, χορήγησε στόν ἐνδιαφερόμενο, μέ ἀπόφαση πού κοινοποιήθηκε στίς 16 Μαρτίου 1979, τήν πλήρη βελγική σύνταξη, ἀφαιρώντας τό ποσό τῆς ἰταλικῆς συντάξεως.

10 Ὁ βελγικός φορεύς φρονεῖ ὅτι εἶναι σύμφωνη πρός τό κοινοτικό δίκαιο ἡ ἐφαρμογή τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τῆς ἐθνικῆς νομοθεσίας περί ἀναζητήσεως τοῦ ἀχρεωστήτου στήν περίπτωση πού καταβλήθηκε προσωρινῶς ποσό ὑψηλότερο ἀπό τό ὁριστικῶς ὀφειλόμενο.

11 Ἡ καταβολή προσωρινῶν παροχῶν προβλέπεται ἀπό τό ἄρθρο 45 τοῦ κανονισμοῦ 574/72. Τό ἄρθρο 111 τοῦ ἰδίου κανονισμοῦ περιέχει τούς κανόνες πού εἶναι ἐφαρμοστέοι γιά τήν ἀναζήτηση τοῦ ἀχρεωστήτου, στήν περίπτωση πού ὁ φορέας Κράτους μέλους κατέβαλε στό δικαιοῦχο παροχῶν, κατά τήν ἐκκαθάριση τῶν παροχῶν κατ' ἐφαρμογή τοῦ τίτλου III κεφάλαιο 3 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, ποσό πού ὑπερβαίνει ἐκεῖνο τό ὁποῖο δικαιοῦται.

12 Ἡ νομολογία τοῦ Δικαστηρίου πού παρατέθηκε ἀνωτέρω δέν ἀφορᾶ τή ρύθμιση τῆς καταβολῆς προσωρινῶν παροχῶν καί τῆς ἀναζητήσεως ποσῶν πού ὑπερβαίνουν ἐκεῖνα τά ὁποῖα δικαιοῦνται οἱ ἐνδιαφερόμενοι. Σέ περίπτωση ὅπως ἡ παρούσα ἐφαρμόζονται ἐπομένως οἱ διατάξεις τῶν κανονισμῶν 1408/71 καί 574/72.

13 Τό ἄρθρο 111 τοῦ κανονισμοῦ 574/72 ἐπιτρέπει στό φορέα, ὁ ὁποῖος κατέβαλε προσωρινές παροχές, νά ζητήσει ἀπό τό φορέα κάθε ἄλλου Κράτους μέλους, ὀφειλέτη ἀντίστοιχων παροχῶν ὑπέρ τοῦ δικαιούχου, νά παρακρατήσει τό καθ' ὑπέρβαση καταβληθέν ποσό ἀπό τίς πληρωμές καθυστερούμενων ποσῶν, τίς ὁποῖες ἐνεργεῖ πρός τό δικαιοῦχο. Τό ποσό πού παρακρατεῖται κατ' αὐτό τόν τρόπο μεταβιβάζεται στό φορέα δανειστή.

14 Ἡ διάταξη αὐτή ρυθμίζει κατά τρόπο ἐξαντλητικό τό θέμα τῆς ἀναζητήσεως τοῦ ἐπιπλέον καταβληθέντος ποσοῦ, ὅσον ἀφορᾶ τίς παροχές κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως πού ὀφείλονται σέ ἐργαζόμενο, στόν ὁποῖο οἱ παροχές ἔχουν καταβληθεῖ προσωρινῶς, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 45 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 574/72. Δέν ἀφήνει στά Κράτη μέλη καμιά δυνατότητα νά νομοθετοῦν στό θέμα αὐτό καί ἰδίως νά προβλέπουν ὅτι, ὅταν τά καθυστερούμενα ποσά πού λήφθηκαν ἀπό ἀλλοδαπό φορέα, μετατρεπόμενα σέ ἐθνικό νόμισμα, ὑπερβαίνουν τό ποσό τῶν προκαταβολῶν ἤ ἀποζημιώσεων πού ἔχουν καταβληθεῖ προσωρινῶς, ἡ διαφορά δέν καταβάλλεται, ὅταν ὀφείλεται εἴτε στή διαφορά τῶν ἀντίστοιχων τιμῶν συναλλάγματος, πού ἐφαρμόσθηκαν γιά τόν ὑπολογισμό τῶν ὀφειλόμενων ἀπό τόν ἀλλοδαπό φορέα ποσῶν καί γιά τήν πραγματοποίηση τῆς σέ ἀλλοδαπό

νόμισμα ἐκφρασμένης ἀξίας εἴτε στή συγκυριακή προσαρμογή τῶν ἀποζημιώσεων. Μιά τέτοια διάταξη θά ἦταν ἐπομένως ἀσυμβίβαστη πρός τόν κανονισμό 574/72.

15 Στό ἐρώτημα πού ὑπέβαλε τό Tribunal du travail τῆς Mons πρέπει ἐπομένως νά δοθεῖ ἡ ἀπάντηση ὅτι εἶναι ἀσυμβίβαστη πρός τόν κανονισμό 574/72 μιά ἐθνική διάταξη πού προβλέπει, ὅσον ἀφορᾶ τίς παροχές κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως πού ὀφείλονται σέ ἐργαζόμενο, στόν ὁποῖο ἔχουν καταβληθεῖ προσωρινές παροχές, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 45 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 574/72, ὅτι σέ περίπτωση πού τά καθυστερούμενα ποσά πού λήφθηκαν ἀπό ἀλλοδαπό φορέα, μετατρεπόμενα σέ ἐθνικό νόμισμα, ὑπερβαίνουν τό ποσό τῶν προκαταβολῶν ἤ ἀποζημιώσεων πού ἔχουν καταβληθεῖ προσωρινῶς, διαφορά δέν καταβάλλεται ὅταν ὀφείλεται εἴτε στή διαφορά τῶν ἀντίστοιχων τιμῶν συναλλάγματος, πού ἐφαρμόσθηκαν γιά τόν ὑπολογισμό τῶν ὀφειλόμενων ἀπό τόν ἀλλοδαπό φορέα ποσῶν καί γιά τήν πραγματοποίηση τῆς σέ ἀλλοδαπό νόμισμα ἐκφρασμένης ἀξίας εἴτε στή συγκυριακή προσαρμογή τῶν ἀποζημιώσεων.

Ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

16 Τά ἔξοδα στά ὁποῖα ὑποβλήθηκε ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἡ ὁποία ὑπέβαλε παρατηρήσεις στό Δικαστήριο, δέν ἀποδίδονται. Δεδομένου δέ ὅτι ἡ παρούσα διαδικασία ἔχει, ἔναντι τῶν διαδίκων στήν κύρια δίκη, τό χαρακτήρα παρεμπίπτοντος πού ἀνέκυψε ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου, σ' αὐτό ἐναπόκειται νά ἀποφανθεῖ ὡς πρός τά δικαστικά ἔξοδα.

Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρῶτο τμῆμα)

κρίνοντας ἐπί τοῦ ἐρωτήματος πού τοῦ ὑπέβαλε, μέ ἀπόφαση τῆς 3ης Ἀπριλίου 1980, τό Tribunal du travail τῆς Mons ἀποφαίνεται:

«Εἶναι ἀσυμβίβαστη πρός τόν κανονισμό 574/72 μιά ἐθνική διάταξη πού προβλέπει, ὅσον ἀφορᾶ τίς παροχές κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως πού ὀφείλονται σέ ἐργαζόμενο, στόν ὁποῖο ἔχουν καταβληθεῖ προσωρινές παροχές, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 45 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 574/72 τοῦ Συμβουλίου, τῆς

21. 3. 1972, ὅτι σέ περίπτωση πού τά καθυστερούμενα ποσά πού λήφθηκαν ἀπό ἀλλοδαπό φορέα, μετατρεπόμενα σέ ἐθνικό νόμισμα, ὑπερβαίνουν τό ποσό τῶν προκαταβολῶν ἤ ἀποζημιώσεων πού ἔχουν καταβληθεῖ προσωρινῶς, ἡ διαφορά δέν καταβάλλεται ὅταν ὀφείλεται εἴτε στή διαφορά τῶν ἀντιστοίχων τιμῶν συναλλάγματος, πού ἐφαρμόσθηκαν γιά τόν ὑπολογισμό τῶν ὀφειλόμενων ἀπό τόν ἀλλοδαπό φορέα ποσῶν καί γιά τήν πραγματοποίηση τῆς σέ ἀλλοδαπό νόμισμα ἐκφρασμένης ἀξίας εἴτε στή συγκυριακή προσαρμογή τῶν ἀποζημιώσεων.»

Koopmans O'Keeffe Bosco

Δημοσιεύτηκε σέ δημόσια συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 14 Μαΐου 1981.

Ὁ γραμματεύς
κ.ἀ.α

J. A. Pompe

Βοηθός γραμματεύς

Ὁ πρόεδρος τοῦ πρώτου τμήματος

T. Koopmans

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN-PIERRE WARNER ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1981 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

Ἡ παρούσα ὑπόθεση φέρεται ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου κατόπιν αἰτήσεως τοῦ Tribunal du Travail de Mons περί ἐκδόσεως προδικαστικῆς ἀποφάσεως.

Ἐνάγων στή δίκη ἐνώπιον τοῦ Tribunal de Mons εἶναι ὁ Pietro Fanara, ἰταλικῆς ἰθαγένειας, διαμένων στό Βέλγιο. Ἐναγόμενος εἶναι τό Βελγικό Institut national d'assurance maladie-invalidité (τό «INAMI»).

Τό ἐπίδικο ζήτημα στή δίκη αὐτή εἶναι, μέ λίγα λόγια, τό ἄν: δικαιοῦται τό INAMI νά κρατήσει τό σύνολο ἤ μέρος τοῦ ποσοῦ πού τοῦ καταβλήθηκε ἀπό τό ἰταλικό Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (τό «INPS»), σχετικά μέ μιά σύνταξη ανα-

1 — Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά.